

Memòria anual Fundació Bellaire

La prevenció, clau
en la intervenció
en autisme

20
24

2024

Índex

Presentació _____	03	Coordinació amb la Xarxa de Salut Mental i altres xarxes _____	29
Descripció del programa _____	07	Activitats de formació _____	32
<i>L'Educació Terapèutica</i>		<i>La formació interna de l'equip</i>	
L'activitat educativa i terapèutica de l'any 2024 _____	12	<i>Centre formador</i>	
<i>Àmbit territorial d'intervenció</i>		Investigació i recerca _____	37
<i>Perfil dels usuaris</i>		El 2024 destaquem... _____	39
<i>Descripció de l'activitat</i>		Anàlisi econòmica i recursos físics _____	48

Memòria anual Presentació

*La Fundació
Organització
Ideari i valors*

Olga Gisbert i Reig

Psicòloga Clínica
Direcció de la Fundació

Aquesta és una memòria que, més enllà de descriure les activitats i accions que s'han dut a terme durant el 2024 i descriure la institució i les metodologies de treball pròpies, vol destacar la importància cabdal que la prevenció té en el model d'intervenció que defineix la nostra institució.

El contingut d'aquesta memòria és un convid a reflexionar sobre la prevenció, i com aquesta ajuda a un bon desenvolupament global dels nostres infants i joves i a evitar que pateixin fins el punt que la seva evolució es vegi qüestionada.

En aquestes pàgines descriurem les accions preventives que, a Bellaire, considerem essencials, i que formen part del nostre ADN, com ara la identificació sistemàtica de factors desencadenants de risc (espais, activitats, comunicació, desregulació emocional...). Però també la detecció d'elements protectors i d'estratègies de contenció preventiva, i l'establiment de protocols prèviament pactats per tots els agents implicats que defineixen una intervenció coherent.

Per aconseguir aquest objectiu hem de començar per una avaluació dels recursos disponibles, la concreció dels circuits de comunicació interna i d'intercanvi amb les famílies i la realització de registres exhaustius, l'anàlisi rigorosa dels quals, ens ha de permetre comprendre millor els patrons d'actuació dels nostres usuaris i revisar la nostra intervenció per tal de poder detectar les àrees de millora.

En les següents pàgines parlarem, també, de la nostra aposta per adquirir més coneixement, concretament sobre el processament sensorial de les persones amb TEA, un tema poc estudiat i amb baix consens. En aquest sentit, Bellaire aposta sempre pel coneixement tècnic i científic que permeti executar de manera efectiva intervencions basades en l'evidència.

Aquesta és una memòria col·lectiva, i és just destacar la importància de l'equip en l'èxit de la nostra intervenció. La seva implicació, formació i professionalitat així com el seu tracte humà i càlid ens permeten gaudir d'un equip altament cohesionat i preparat per afrontar els reptes d'una tasca complexa, però gratificant alhora.

La Fundació

Organització

La Fundació Bellaire té els seus orígens el 1977, quan l'associació de professionals GEPI va inaugurar el Centre Terapèutic Bellaire. El 2009, amb la col·laboració de la Fundació Collserola, l'associació es va constituir en Fundació Bellaire, amb un patronat mixt.

És una entitat sense afany de lucre i d'iniciativa social que té com a finalitat l'atenció i investigació en el camp de l'autisme.

Promou programes i serveis per a l'estudi i la recerca, així com l'educació i tractament terapèutic dels infants i adolescents diagnosticats de TEA.

Dóna suport i atenció especialitzada a les famílies que conviuen amb les disfuncions que aquests trastorns provoquen i treballa per a la integració i la sensibilització social. Participa en programes de sensibilització i formació per a professionals del món de la salut i l'educació.

Patronat		Organigrama	
Presidència	Esther Trepal i de Ancos	Direcció	Olga Gisbert i Reig
Vicepresidència	Joaquim Vidal i Gispert	Sotsdirecció	Lluís Valero i Cladera
Vocals	Montserrat Garcia i Picañol Marta Osarte i Salvany	Gestió	Olga Franco i Moreno
Secretari	Sebastià Expósito i Prat		

Ideari i valors

Respecte

Consideració i respecte per a cada persona i condició, pel seu ritme i evolució, i la voluntat de donar respostes a les seves necessitats

Valors democràtics

La diversitat cultural, personal, social i ètnica és un fet enriquidor i no discriminatori

Inclusió

Promoure la inclusió integral (social, educativa y professional) de les persones amb autisme

Centre de Salut Mental infanto-juvenil

Centre Terapèutic Específic que entén l'abordatge del TEA com un procés integral de la persona

Psicologia Clínica, Teràpia ocupacional i Pedagogia

L'abordatge del TEA ha de ser interdisciplinari

Laïcitat

Escola laica i respectuosa amb totes les religions, creences i formes de pensar

Comunicació

El català com a llengua vehicular i l'ús dels sistemes augmentatius i alternatius quan sigui necessari

Memòria anual Descripció del programa

*L'Educació
Terapèutica*

El centre de dia Bellaire és un servei de la Fundació Bellaire que dóna resposta a les necessitats globals de persones amb TEA de 6 a 21 anys amb alta comorbiditat, que no poden ser atesos a escoles ordinàries ni d'educació especial, i que necessiten una intervenció especialitzada i de caire més terapèutic que no pas educatiu. Es tracta del 5% d'infants i adolescents que necessiten més intensitat de suports. Analitzem amb detall el perfil dels usuaris en l'apartat de "Població diana atesa".

L'autisme és un trastorn que té un origen neurobiològic degut a una combinació de factors genètics i no genètics que interaccionen entre ells. Donat que afecta a totes les àrees del desenvolupament de la persona, cal abordar-lo des d'un punt de vista psico-bio-social. Requereix metodologies cognitives-conductuals en la intervenció, així com l'anàlisi de la identitat i característiques pròpies de cada subjecte, prioritant sempre el benestar de la persona que té aquesta condició i la seva família.

En els darrers anys Bellaire ha sumat a la seva experiència i al seu coneixement profund sobre els Trastorns de l'Espectre Autista tot allò que ha demostrat evidència científica, tant en el diagnòstic com en la intervenció clínica i educativa de l'autisme.

A partir d'aquesta premissa, el treball amb els usuaris parteix d'un programa funcional d'activitats que persegueix la recuperació, millora i manteniment de l'autonomia personal, aconseguida a partir de l'autoregulació de la conducta, i de tots aquells aspectes que hagin quedat afectats pel trastorn.

A Bellaire cada infant té un expedient individualitzat on es recullen aspectes rellevants de la seva història clínica amb els antecedents psico-patològics personals i familiars, amb informació cronològica sobre l'evolució psicològica, neurològica i psiquiàtrica de l'infant, així com el seu desenvolupament global i acadèmic. L'expedient contempla també l'orientació diagnòstica, tant la que han fet altres serveis de la xarxa de Salut Mental, com nosaltres mateixos a partir de les observacions o proves d'avaluació clínica.

El seguiment del pla terapèutic, així com l'evolució de cada cas, va a càrrec de l'equip clínic.

El tractament de les dades es regeix per la Llei Orgànica de Protecció de Dades de caràcter personal i per aquest motiu hi ha informació que no es pot publicar en aquesta memòria.

L'equip de professionals de Bellaire, que detallarem més endavant, és un equip multidisciplinari integrat per psicòlegs clínics, psicòlegs sanitaris, mestres d'educació especial, psicopedagogs, logopedes, terapeutes ocupacionals... Tots els professionals són titulats i acrediten una àmplia formació i experiència.

La Fundació Bellaire, a part de ser Centre de Salut Mental Infanto-juvenil, és també una Escola d'Educació Especial concertada amb el Departament d'Educació des del curs 1983-84. Es tracta d'un centre molt singular per l'especificitat dels trastorns que tracta i per la doble vessant, educativa i terapèutica.

Entenem la nostra institució com una Institució Terapèutica on tots els espais, persones i activitats estan preparats per acollir l'infant i el jove amb autisme. La suma o intervenció conjunta de psicòlegs i mestres treballant junts alhora fan possible una harmonia entre psicologia i pedagogia, és l'eix vertebrador de la intervenció, i el nostre tret diferencial més important.

L'atenció que es dóna als nostres usuaris i a les seves famílies es contempla des d'un marc terapèutic global i es dissenya a mida segons les necessitats individuals de cada persona atesa. L'horari d'atenció és de 9.15 a 16.15 de dilluns a divendres.

La intervenció s'estructura a partir de grups d'entre 3 a 7 persones ateses, que en alguns moments del dia es poden desdoblar. Els grups s'organitzen en funció d'un seguit de criteris com són l'edat, nivell cognitiu, de comunicació i adaptació, habilitats personals i intensitat de suports que necessita. En base a aquests criteris, buscant un grup el més homogeni possible, es proposa una programació d'activitats de grup dins la qual hi és contemplada cada individualitat.

Les activitats es poden donar tant en el seu format més acadèmic com també en forma de tallers (comunicació, habilitats socials, psicomotricitat, joc simbòlic,...). Per a dur a terme aquestes activitats és imprescindible l'adaptació i creació de material de suport personalitzat, suports visuals i material específic per a cada persona.

La intervenció terapèutica, ja sigui individual, en dinàmica de grup o amb grup familiar, és un altre servei important de la nostra institució.

La intervenció educativa i terapèutica dissenyada per a cadascun dels nostres usuaris, de manera personalitzada, està sempre assessorada i

supervisada, regularment, pel personal clínic i psicopedagògic de la institució.

És també molt necessari organitzar i atendre amb molta cura als nostres usuaris durant el temps de menjador, donat l'alt percentatge de trastorn de la conducta alimentària associada al TEA. Aquest és un espai-temps de tasca terapèutica igual que el de lleure, ja que és quan més fàcilment poden aparèixer alteracions de la conducta, i quan l'esforç que han de fer les persones ateses és màxim pel canvi d'estructura, espai i tipus d'activitat. Per aquest motiu l'equip terapèutic es divideix per donar atenció directa, també, en aquesta franja horària, amb el suport de personal a temps parcial.

L'Educació Terapèutica

L'Educació terapèutica és el model que defineix millor la nostra intervenció: l'harmonia entre els aspectes terapèutics i els educatius són l'eix vertebrador que fan possible la teràpia educativa i ens permet no dissociar els aspectes psicològics i emocionals de la persona, dels aprenentatges funcionals.

Aquesta mirada terapèutica ajuda a definir acuradament la idiosincràsia de cada persona amb autisme, allò que li és propi, únic, que el defineix com a persona i que configura la seva identitat més enllà del trastorn que pateix. Aquest anàlisi permet entendre quins són els seus punts forts i quines les seves necessitats. Què li agrada i què no, en què mostra interès i té qualitats i què li és especialment difícil per saber quins tipus i nivells de suport requerirà. A partir d'aquest coneixement profund de la persona i les seves característiques personals es dissenya un "projecte de vida".

Sovint es fa difícil dibuixar una línia clara entre les dues disciplines - psicologia i pedagogia- perquè tot allò que es proposa al nen/a com a pedagògic és perquè prèviament sabem que també és terapèutic i a l'inrevés.

L'objectiu és el de promoure al màxim l'autoregulació per aconseguir el seu benestar, autonomia, educació i adaptació al món social.

La intervenció directa amb els usuaris dels psicòlegs sanitaris i clínics, treballant plegats amb

mestres i educadors és la que s'ha demostrat més eficaç. Ens permet donar resposta immediata a un gran ventall de necessitats, com és el cas de les disrupcions de conducta, l'alt grau d'ansietat, la manca d'habilitats socials, la rigidesa cognitiva o les dificultats en l'aprenentatge derivades del propi TEA.

L'eix bàsic a la institució, a part del seu programa individualitzat, és la relació que estableix l'infant o jove amb els seus referents adults més immediats (mestre/a, educador/a, psicòleg/a...). Aquest petit equip és qui està en relació directa amb ell, qui defineix i organitza els suports necessaris i qui aplica els protocols.

A què ens referim quan parlem de prevenció?

Exemples pràctics

El registre com a eina de prevenció

La sobrecàrrega que poden patir les persones amb Trastorn de l'Espectre de l'Autisme enfront de canvis en l'entorn, estímuls sensorials aversius, o per la falta de comprensió del que passa al seu voltant, fa que sovint apareguin conductes poc apropiades o no suficientment adaptatives. Els registres de conducta es presenten com una eina essencial per entendre les causes subjacents d'aquestes conductes i dissenyar estratègies de prevenció efectives.

Què són els registres de conducta?

Els registres de conducta són documents o eines que permeten recollir informació detallada sobre les conductes-problema d'un usuari. Aquests registres solen incloure:

- La descripció de la conducta (què ha passat exactament).
- El context en què es produeix (quan, on i amb qui).
- Els antecedents (què ha passat just abans de la conducta).
- Les conseqüències (com han reaccionat els referents o persones del seu entorn).

Per què són importants?

- Identificar patrons: Els registres permeten detectar si hi ha factors comuns que desencadenen aquestes conductes. Poden haver-hi causes molt diverses que sense aquest control passen desapercibudes.
- Dissenyar intervencions efectives: Amb aquesta informació es poden implementar estratègies personalitzades per reduir o prevenir la conducta problemàtica.

- Millorar la comprensió dels usuaris: Ajuden a l'equip tècnic a entendre millor les necessitats i dificultats de l'alumne, promovent un entorn més inclusiu i comprensiu.
- Avaluar l'eficàcia de les estratègies: Els registres també permeten valorar si les accions implementades estan funcionant o si cal fer ajustos.

Per garantir un ús efectiu dels registres de conducta, és fonamental seguir una sèrie de bones pràctiques:

- Consistència: Cal fer els registres de manera sistemàtica i contínua.
- Col·laboració: Implicar tot l'equip tècnic i, si és possible, la família.
- Objectivitat: Descriure els fets sense judicis de valor ni interpretacions subjectives.
- Confidencialitat: Garantir la privadesa de la persona en tot moment.

Així doncs, els registres de conducta són una eina clau en l'abordatge dels infants i adolescents amb TEA. No només permeten entendre millor el comportament de la persona, sinó que també són una base fonamental per a la creació d'entorns més inclusius i personalitzats. Amb la informació adequada, es poden prevenir situacions difícils i millorar la qualitat de vida tant de la persona com del personal que l'atén.

Marga Serrano i Martí
Psicòloga

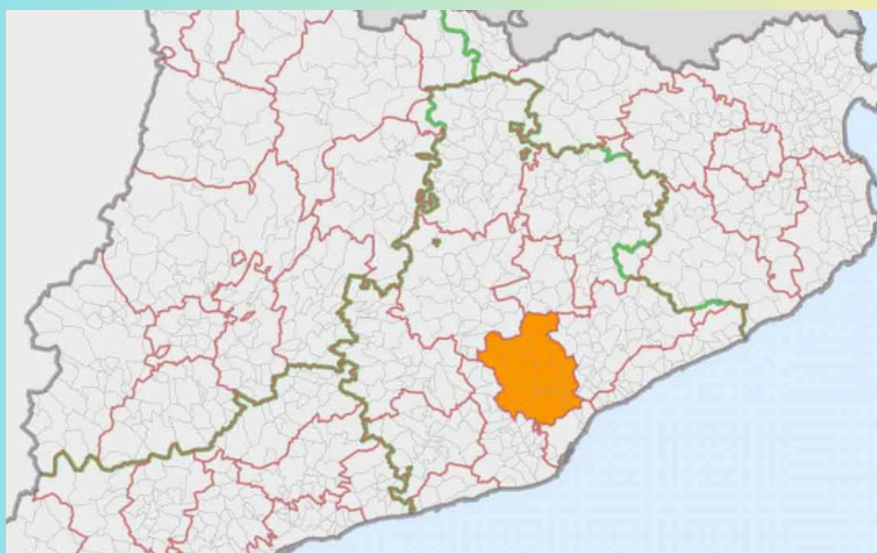
Laura Jiménez i Montilla
Mestra, Logopeda
i Psicopedagoga

Memòria anual L'activitat educativa i terapèutica de l'any 2024

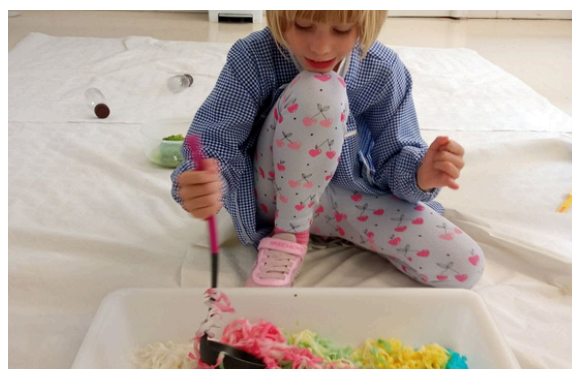
*Àmbit territorial
d'intervenció
Perfil dels usuaris
Descripció de
l'activitat*

Àmbit territorial d'intervenció

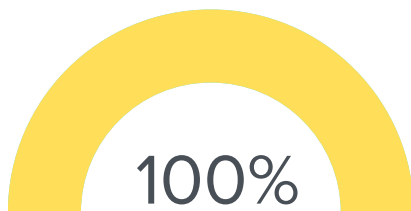
**BELLAIRE és l'únic centre específic en Trastorn de l'Espectre
Autista del Vallès Occidental**

Perfil dels usuaris

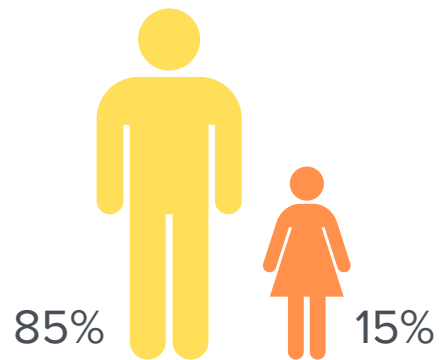
Diagnòstic

Tot els infants i joves atesos tenen trastorns associats al de TEA. La comorbiditat es correspon, principalment, amb Discapacitat Intel·lectual moderada o severa, però també en alguns casos amb TDAH, Trastorn d'ansietat, depressió o altres.

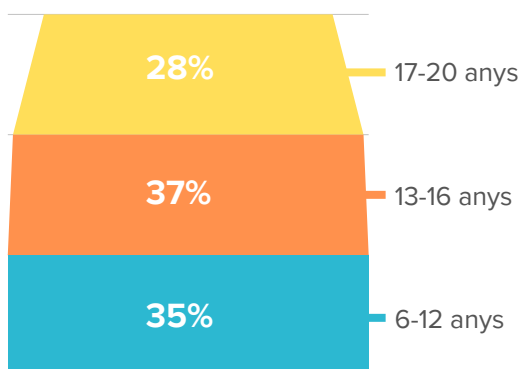
Sexe

El 85% dels infants i adolescents són nois. Amb molt poques variacions aquesta tendència s'ha mantingut al llarg de tota la història de la institució.

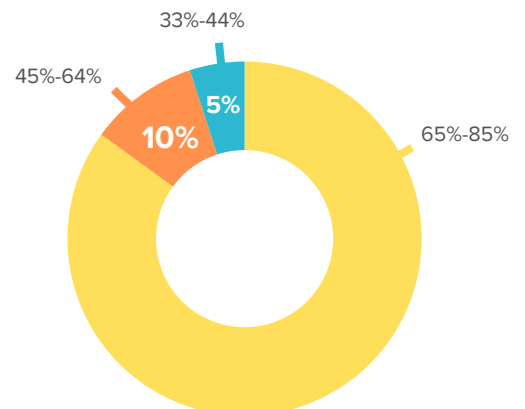
Edat

En els darrers anys, les noves incorporacions al centre han sigut d' infants d'entre 6 a 8 anys, quan l'escola ordinària detecta que necessiten un nivell de suport superior al que poden donar a les SIEI, o quan les escoles d'educació especial valoren que necessiten una atenció més terapèutica.

Grau de discapacitat

La gran comorbiditat present en els nostres usuaris precisa de molts suports i adaptacions.

A què ens referim quan parlem de prevenció?

Exemples pràctics

Com treballar la flexibilització a través del canvi i l'element sorpresa

És conegut que les persones amb autisme són especialment vulnerables a patir ansietat i que presenten una major reactivitat fisiològica que les porta a sobresaltar-se amb més facilitat davant de contextos amenaçadors (Chamberlain et al., 2013). L'elevada reactivitat a estímuls estressants i la manca d'estratègies és, en ocasions, un factor de risc per a activar conductes inapropiades. Per aquest motiu, com a estratègia preventiva, pot ser clau abordar els factors moduladors de l'ansietat, com ara la intolerància a la incertesa (Paula-Pérez, 2020), que es pot treballar amb la generació d'entorns menys incerts i l'entrenament d'habilitats per a gestionar-la millor. És per això que és necessari treballar els canvis i les situacions noves.

Des de l'aula es treballa la tolerància a la incertesa en situacions originades per a introduir petits canvis en la rutina o la incorporació d'elements nous. Aquest entrenament, però, es fa de manera controlada i estructurada per tal d'acompanyar-lo dels suports necessaris i, posteriorment, a mesura que es realitza l'aprenentatge, es van reduint els suports i el control.

Per a fer l'aprenentatge, inicialment es treballa amb situacions positives o reforçants i posteriorment amb situacions neutrals o més estressants, ja que les

primeres situacions són més favorables per a adquirir estratègies. Aquestes situacions s'acompanyen d'actuacions sistematitzades. Concretament, el procediment és el següent:

- S'indica a l'agenda de referència de l'alumne el canvi o la novetat que succeirà (si es tracta d'una situació desconeguda, s'indica amb un interrogant)
- Abans que succeeixi, s'anticipa el què passarà amb una explicació visual i davant el canvi o situació nova, s'ofereixen elements reguladors (ex. elements sensorials) per adquirir estratègies d'autoregulació funcionals.

A més d'aquests entrenaments, per tal de normalitzar i familiaritzar-se amb situacions noves i desconegudes, es planteja una activitat sorpresa com a activitat setmanal, que és diferent cada setmana.

Paral·lelament al treball en contextos de canvi o nous, es fa un treball a l'aula de flexibilitat cognitiva a partir d'exercicis que fomentin i millorin aquesta funció executiva, necessària en les situacions esmentades. Concretament, es realitzen activitats que fomentin el pensament d'alternatives o que impliquin la resolució de problemes.

Amb tot, com a eina de prevenció, és útil flexibilitzar rutines i introduir sorpreses. D'aquesta manera, es pot aprendre a gestionar millor la incertesa i reduir la necessitat de predictibilitat, afavorint així, una millor interacció amb l'entorn i millorant la qualitat de vida, ja que l'entorn, tot i que a vegades és controlable, no és sempre previsible.

Aina Campi i Solé
Psicòloga General
Sanitària

Silvia Martínez i Perramon
Psicòloga General
Sanitària

Descripció de l'activitat

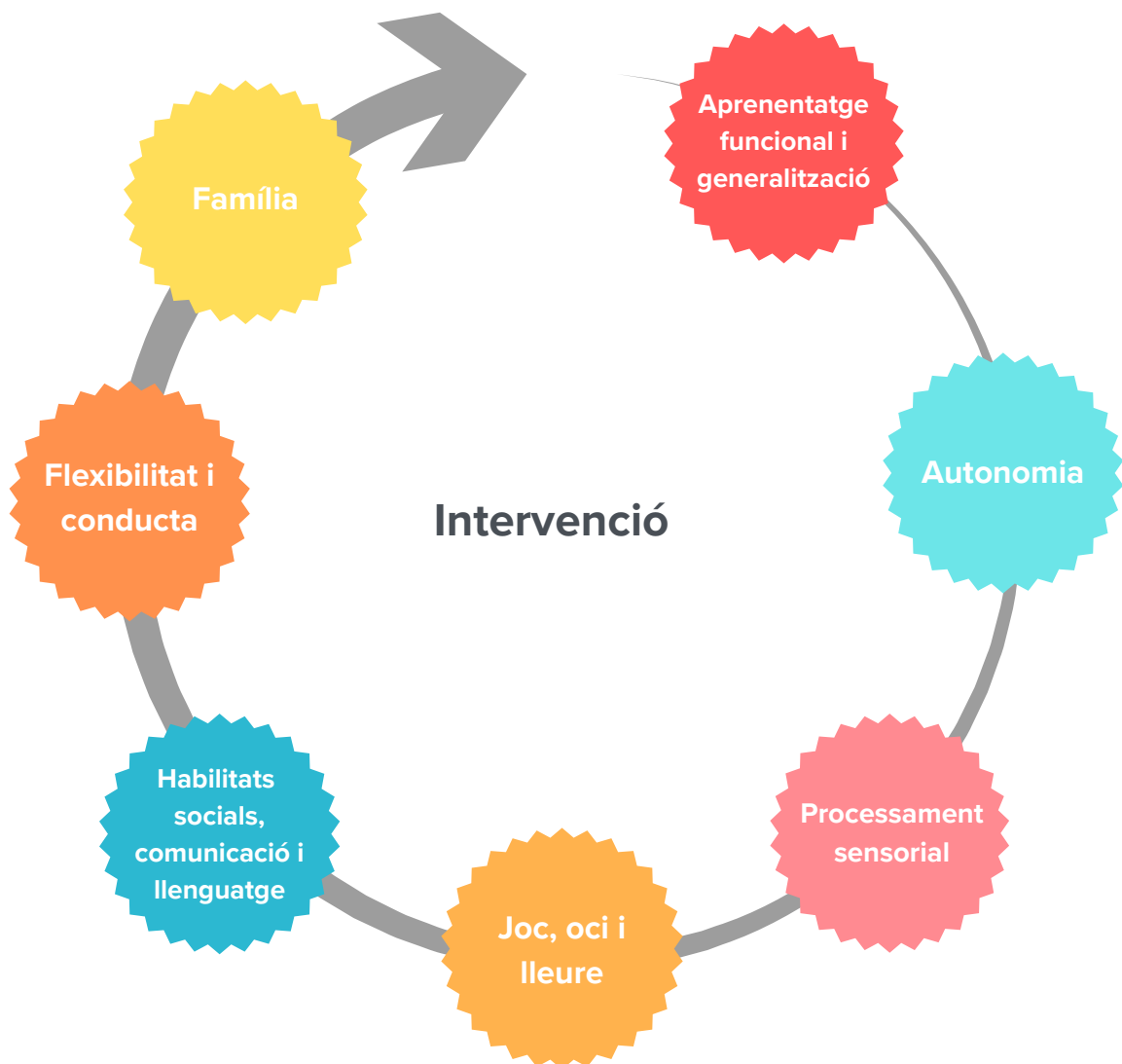
Donat que Bellaire atén una població diana fixe, amb un tipus de trastorn crònic que requereix una tasca rehabilitadora amb la més alta intensitat de suports, ha creat un programa d'intervenció propi partint de les **àrees d'intervenció específiques** que compensen els dèficits en les àrees del desenvolupament que estan més afectades pel TEA. Actualment, ja hi ha evidència científica sobre els efectes positius d'aquesta intervenció específica sobre el desenvolupament dels infants

amb TEA (Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques, 2010).

La programació és específica per a cada persona amb TEA i per a cada grup terapèutic. Els **Plans Individualitzats** recullen els acords amb les famílies que fan referència a les actuacions, mesures i tipus i intensitat de suports que es requereixen per donar una resposta adequada a les necessitats de cada usuari.

Àrees d'intervenció específiques per a infants i joves amb TEA

Habilitats socials, comunicació i llenguatge

En l'àrea de Comunicació i Llenguatge desenvolupem habilitats d'interacció social i estratègies comunicatives funcionals. L'eina que ens permet aquesta intervenció són els diferents SAAC (Sistemes Augmentatius i Alternatius de la comunicació).

En l'àrea d'Habilitats Socials, degut a les dificultats en interacció social i reciprocitat socioemocional, els nostres alumnes requereixen d'estratègies per aprendre a desenvolupar un pensament social.

Per a incidir en aquestes àrees apliquem estratègies psicopedagògiques que ens permeten treballar les habilitats d'atenció conjunta; les capacitats intersubjectives i mentalistes; la consciència, expressió i gestió de les emocions; la participació en la vida en comunitat tant dins com fora del centre i el treball de la relació social i el joc social.

Autonomia

Tots els usuaris presenten importants dificultats en les funcions executives. Aquestes són habilitats cognitives que es posen en pràctica per a dur a terme activitats de manera autònoma. La intervenció específica, explícita i estructurada pretén que els infants arribin a un desenvolupament el més ajustat possible amb l'entorn, essent capaços de comprendre aspectes com: el pas del temps, l'orientació, el treball de les habilitats adaptatives.

Quan arriben als 16 anys s'incorpora un pla d'intervenció més exhaustiu de Preparació per a la vida adulta, que persegueix l'objectiu principal d'incrementar les habilitats adaptatives d'acord als contextos on participarà el jove en el futur i en la seva vida adulta. Es tracta, doncs, d'ajudar a l'alumne a desenvolupar, de manera més intensiva, habilitats ocupacionals, habilitats de la vida quotidiana i habilitats per a la participació en la família i la comunitat des d'una òptica de persona adulta.

Aprentatge funcional i generalització

Una de les màximes dificultats de les persones amb TEA és la d'aconseguir que allò que aprenen sigui realment funcional, útil per a la seva vida quotidiana. La nostra tasca és proposar i reforçar aprenentatges útils i aconseguir que allò que aprenen en un context, per exemple a l'escola, ho puguin exportar a d'altres contextos (família, relació amb l'entorn...) doncs sabem que això representa una de les seves limitacions més importants.

Aquesta generalització de l'aprenentatge és bàsica i imprescindible per millorar el seu desenvolupament, autonomia i integració familiar i social.

Flexibilitat i conducta

Els objectius que es treballen dins aquesta àrea són tots aquells relacionats amb potenciar l'autodeterminació i l'autoregulació tant de la conducta com en l'aprenentatge. És important oferir estratègies i oportunitats per tal que puguin controlar els impulsos i les emocions, fent-los més tolerants a la frustració. Aquestes cal treballar-les de manera sistemàtica i estructurada, des d'un nivell molt inicial i fins on l'edat, el moment evolutiu i les característiques personals de cada infant o jove ho permeti.

Les dificultats en flexibilitat i, especialment en conducta, interfereixen directament en totes les altres àrees del desenvolupament personal, com ara en els aprenentatges, l'autonomia, les relacions socials.

Per a treballar la flexibilitat i la conducta fem ús d'estratègies i programes específics que han demostrat evidència científica.

Processament sensorial

L'habilitació d'una sala multisensorial al centre ens ha ofert l'oportunitat de disposar d'un ambient on es pot treballar la regulació emocional, la consciència corporal i l'exploració dels sentits (tàctil, visual, olfatiu, auditiu, gustatiu, vestibular i propioceptiu). La sala permet al terapeuta tenir el control dels estímuls per treballar uns objectius personalitzats en cada cas.

Segons el programa individualitzat de cada alumne les estratègies en processament sensorial es traslladen a diferents activitats del seu dia a dia, com poden ser tallers d'experimentació o en moments d'autoregulació amb material sensorial.

Joc, oci i lleure

Els temps d'oci solen ser moments delicats que necessiten la nostra intervenció ja que, en general, els infants amb TEA no saben gestionar-ho sols. Cal donar suports per aprendre a compartir els jocs amb els altres o fer-ho d'una manera funcional. Saber gestionar de manera adient el temps lliure és bàsic pel benestar dels nostres alumnes i les seves famílies.

Per aquest motiu, els espais d'oci són espais estructurats on els professionals aporten propostes i inciten a l'exploració del joc. Valorem els moments d'oci com una oportunitat idònia per estimular l'aparició de conductes interactives i ajudar a ampliar interessos.

Família

El treball, el suport i l'acompanyament a les famílies durant totes les etapes del desenvolupament és un dels eixos vertebradors de la nostra intervenció. El treball amb elles és fonamental per a què la intervenció personalitzada que dissenyem pugui tenir èxit.

Establir una línia de treball conjunt i facilitar la generalització dels aprenentatges fets a l'entorn familiar és imprescindible. Treballem per traspassar estratègies, metodologies i suports a les famílies per a què els nostres usuaris, a l'entorn familiar, siguin més autònoms, amb major regulació emocional i qualitat de vida.

Metodologies d'intervenció específiques en TEA

Bellaire incorpora totes aquelles pràctiques basades en l'evidència, provinents de línies de treball cognitiu-conductuals. L'equip fa formació interna continuada i rep assessorament per mantenir-se permanentment actualitzat.

Mètode Teacch

(Treatment and Education of Autistic and Related Communication Handicapped Children) *Schopler, E (Universitat de Carolina del Nord)

SAAC (PECS i comunicadors dinàmics)

(Picture Exchange Communication System) *Andy Bondy and cols.-Pyramid Educational Consultants

Enfocament piramidal

*Andy Bondy and cols.-Pyramid Educational Consultants

Aprentatge d'habilitats socials

Habilitats del maneig de les emocions i habilitats comunicatives

Suport conductual positiu

Protocols d'intervenció i seguiment

Protocol d'intervenció en conducta alimentària

Una bona part dels infants, en arribar a Bellaire, presenten alteracions de la conducta alimentària. Sovint ens trobem amb que o bé son massa selectius i tenen una ingesta molt poc variada d'aliments o bé al contrari, hi ha una gran voracitat i falta de límit en aquesta alimentació.

També veiem casos de pica, en els que poden ingerir qualsevol cosa, fins i tot no comestible. Per tant, la nostra intervenció un cop observat el problema és dissenyar un protocol personalitzat d'intervenció per treballar aquests tipus de conductes i intentar revertir-les el més aviat possible, ja sigui amb programes de dessensibilització en els casos d'ingesta massa selectiva o amb SCP en els casos de falta de límit.

Protocol en cas de conductes agressives i/o desafiantes

Donat el perfil de les persones amb TEA que atenem, en ocasions pot ser necessari atendre conductes que poden provocar autolesions o lesions de caràcter greu. L'objectiu és establir un marc d'actuació concret a través d'un registre i anàlisi funcional de la conducta, determinar els objectius a treballar i delimitar les tècniques i procediments que s'aplicaran.

Es posa l'èmfasi en la prevenció d'aquest tipus de conductes i en minimitzar-ne l'aparició el màxim possible. Es consensuen les intervencions amb la família.

Protocol en educació afectivo-sexual

A mesura que els nostres usuaris transiten per les diferents etapes vitals (infantesa-adolescència-joventut) van tenint necessitats diferents en l'àrea afectiva i sexual. Cal sempre revisar i unificar criteris d'actuació (entre professionals i amb les famílies) per abordar determinades conductes inapropiades.

Des de fa anys tenim un protocol en educació afectivo-sexual individualitzat, consensuat amb la família de cada un dels usuaris.

Protocol d'intervenció en entorns sanitaris

Els nostres usuaris, com qualsevol altre nen i adolescent, requereix i requerirà de seguiments mèdics periòdics i/o intervencions específiques al llarg del seu cicle vital. L'accés de les persones amb TEA a l'àmbit sanitari és menys freqüent i de menor qualitat que en persones sense aquesta condició, tot i que moltes vegades requereixen d'un major seguiment. Això pot ser degut a diferents factors tals com que sovint no saben detectar i/o expressar de manera funcional i adequada el dolor; la presència d'una hiper/hipo-reativitat sensorial; presenten altres trastorns comòrbids; existeixen dificultats per comprendre què passarà, entre molts d'altres. Els procediments mèdics poden ser viscuts, moltes vegades, com a invasius i agressius i cal ajudar-los a acostar-s'hi, de manera progressiva, per tolerar millor les intervencions mèdiques que son tan necessàries.

L'objectiu d'aquest protocol, per tant, és el de donar una resposta a aquesta necessitat que tenen els nostres usuaris de manera estructurada i planificada.

A què ens referim quan parlem de prevenció?

Exemples pràctics

Treballar la teoria de la ment a través de l'aprenentatge del pensament social

Els humans estem qualificats per poder deduir i expressar les pròpies conductes i les del nostre entorn gràcies a la capacitat d'assignar estats mentals. Aquesta habilitat és l'anomenada Teoria de la Ment (ToM), la qual ens facilita entendre, fer hipòtesis i actuar davant del propi comportament i el d'aquells que ens envolten, mitjançant l'atribució d'estats mentals.

En el cas de les persones amb TEA aquesta destresa cognitiva es veu alterada i mostren dificultats a l'hora de posar-se al lloc de l'altre, per imaginar, entendre i preveure la seva conducta. Com a conseqüència podem observar persones amb TEA que s'espanten davant de determinades reaccions dels altres, o que experimenten ansietat donat que la seva conducta els hi sembla imprevisible, confusa o fins i tot amenaçadora.

Per aquest motiu, la ToM és una destresa cognitiva a treballar i estimular, mitjançant l'aprenentatge del pensament social. Aquests aprenentatges formen part del currículum propi del centre i l'objectiu és que aprenguin a desenvolupar un seguit de competències socials com ara: la connexió social entre companys del grup, el pensament flexible, la resolució de problemes relacionals per assolir els seus propis objectius, millorar les habilitats comunicatives, el funcionament executiu, la presa de perspectiva i l'autoregulació.

Posem el focus de la intervenció en la identificació d'emocions, diferenciar correctament els diferents estats emocionals, la lectura de l'estat emocional dels altres, ser capaços d'expressar les pròpies emocions en situacions concretes, identificar allò que li agrada i no li agrada als altres, experiències prèvies d'interacció amb els altres i l'aprenentatge de prerequisits de la interacció social com el contacte ocular, la postura i el to de veu.

El treball de la ToM prioritza la constant identificació i gestió de les emocions com a pas previ a la resolució de problemes mitjançant l'autoregulació i l'aprenentatge de noves habilitats adaptatives, així com la resolució de problemes.

Finalment, un cop els alumnes dominen el recurs, s'inicia el procés de l'ensenyament del pensament social on aprenen a identificar comportaments esperats i inesperats i es posen en pràctica les regles socials.

Bàrbara Vives i Saura
Mestra d'E. Especial i
Psicopedagoga

Andrea Magdaleno i Colón
Mestra d'Ed. Primària

Maria Tomàs i Fleck
Mestra d'Educació
Especial

La supervisió clínica i l'assessorament

La supervisió, l'assessorament i la coordinació és una eina que aporta nous coneixements, dóna suport als professionals perquè puguin mantenir una actitud positiva davant l'infant i aporta una funció integradora dels membres de l'equip. És important que l'equip sigui ajudat en la seva comprensió, i que els dubtes i preocupacions que es deriven de la feina siguin ateses i alleujades.

**Sessions
clínicas**

**Supervisió i
assessorament**

**Reunions de
recursos
compartits**

**Reunions
d'avaluació i
seguiment**

La Unitat d'Avaluació Clínica

La Unitat d'avaluació Clínica té per finalitat analitzar i avaluar de manera quantificada l'evolució dels usuaris. Durant el 2023 vam actualitzar el protocol d'avaluació del nostre alumnat per tal que fos més complet i més ajustat a la població que atenem actualment. La Unitat d'Avaluació va realitzar una extensa revisió de les proves estandarditzades ja existents i va seleccionar aquelles més adients tenint en compte el perfil i les dificultats presents derivades del TEA, DI i altres trastorns comòrbids.

Els nostres objectius s'han centrat en avaluar el seu funcionament global, generar informes; i, obtenir dades per a valorar de forma objectiva

l'evolució de l'alumne i la nostra intervenció. Les àrees a avaluar han estat les següents: capacitat cognitiva, presència de psicopatologia general, simptomatologia TEA, llenguatge i habilitats comunicatives, perfil sensorial, capacitat adaptativa i qualitat de vida.

Per avaluar aquestes àrees descrites utilitzem instruments estandarditzats com per exemple l'Autism Diagnostic Observation Schedule (ADOS-2) (Lord et al., 1999), l'escala d'intel·ligència Leiter-3 (Koch et al., 2013) o l'Adaptive Behavior Assessment System (ABAS-II) (Harrison i Oakland, 2003).

La Unitat de Suport Familiar

La Unitat de Suport Familiar neix amb l'objectiu d'ampliar el suport i l'acompanyament a les famílies, oferint-los formació per a millorar la comprensió i la qualitat de la seva atenció a l'àmbit familiar. Potenciar una línia de treball conjunta amb les famílies fa possible que la intervenció amb l'usuari/a segueixi la mateixa línia a casa i al centre.

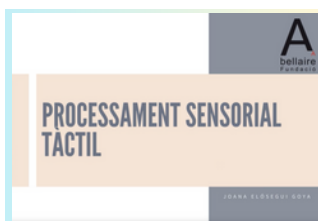
El treball de la Unitat s'ha centrat fins el moment a organitzar xerrades amb professionals de referència i experiència contrastada, i en crear

contingut pràctic a l'estil de vídeos tutorialis per facilitar el contingut, el revisionat, i empoderar-les a implementar les estratègies específiques a l'entorn familiar. El material sempre és a disposició de la família a la intranet de la fundació.

Anys anteriors hem aprofundit en els problemes de conducta, l'educació afectivo-sexual, els suports visuals i l'autonomia. Durant el 2024 s'ha estat treballant com abordar les dificultats en processament sensorial en persones amb autisme.

Cicle: “Processament sensorial en l'autisme. Estratègies sensorials d'intervenció”

Conferència i càpsules formatives a càrrec de Joana Elósegui (Terapeuta Ocupacional).

A què ens referim quan parlem de prevenció?

Exemples pràctics

Prevenció en la regulació emocional

La regulació emocional és l'aptitud per identificar, comprendre i gestionar les pròpies emocions de forma adaptativa. Això implica la capacitat d'aconseguir una resposta emocional adequada i proporcional a les circumstàncies. A través d'aquesta habilitat, les persones poden afrontar millor situacions aversives i que poden generar estrès, interrelacionar-se de forma saludable amb altres persones i aconseguir una millor salut mental i benestar global.

Quan parlem de la prevenció en la regulació emocional en persones amb autisme hi ha diversos aspectes que hem de tenir en compte per poder donar els suports més adequats.

Entre d'altres, cal valorar el grau d'ansietat i reactivitat, les habilitats comunicatives, el perfil sensorial, les capacitats cognitives i el nivell de rigidesa.

Estratègies de Prevenció per a la Regulació Emocional

Una de les vies per les quals podem trobar estratègies per anar adquirint una regulació emocional creixent seria a través de la recerca d'elements reguladors.

En primer lloc, caldria conèixer el perfil sensorial del noi o noia, per, a continuació, poder fer una recerca d'elements d'autoregulació (propioceptius, vestibulars, auditius, visuals, tàctils, olfactius...). El mètode de recerca serà la prova i error, la comunicació o fins i tot el role play. Per acabar, caldrà fer un entrenament de l'estratègia, en aquest últim cas, també tindrem en compte el perfil global de l'alumne que hem esmentat anteriorment. En alguns casos podrem fer ús d'històries socials i pràctiques amb role plays, i en altres ho posarem en pràctica directament en moments reals.

Àmbits de Treball per a la Regulació Emocional

Per poder fer una bona prevenció en la regulació emocional hi ha diversos àmbits que es poden treballar, sempre tenint en compte les característiques de cada individu.

Aquests en són alguns exemples:

- Oferir una dieta vestibular i sensorial equilibrada amb les tasques més exigents individualitzada a cada cas.
- Crear entorns previsibles i segurs.
- Fomentar l'autoconeixement i la confiança.
- Fer un bon treball de consciència corporal.
- Experimentar amb els sentits.
- Adquirir tècniques de relaxació i autoregulació emocional.
- Desenvolupar les habilitats socials.
- Fer un treball específic de la teoria de la ment.
- Conèixer les zones de regulació per aplicar-les a un mateix.
- Entrenar la resolució de conflictes.

Importància de la Coordinació entre Professionals i Família

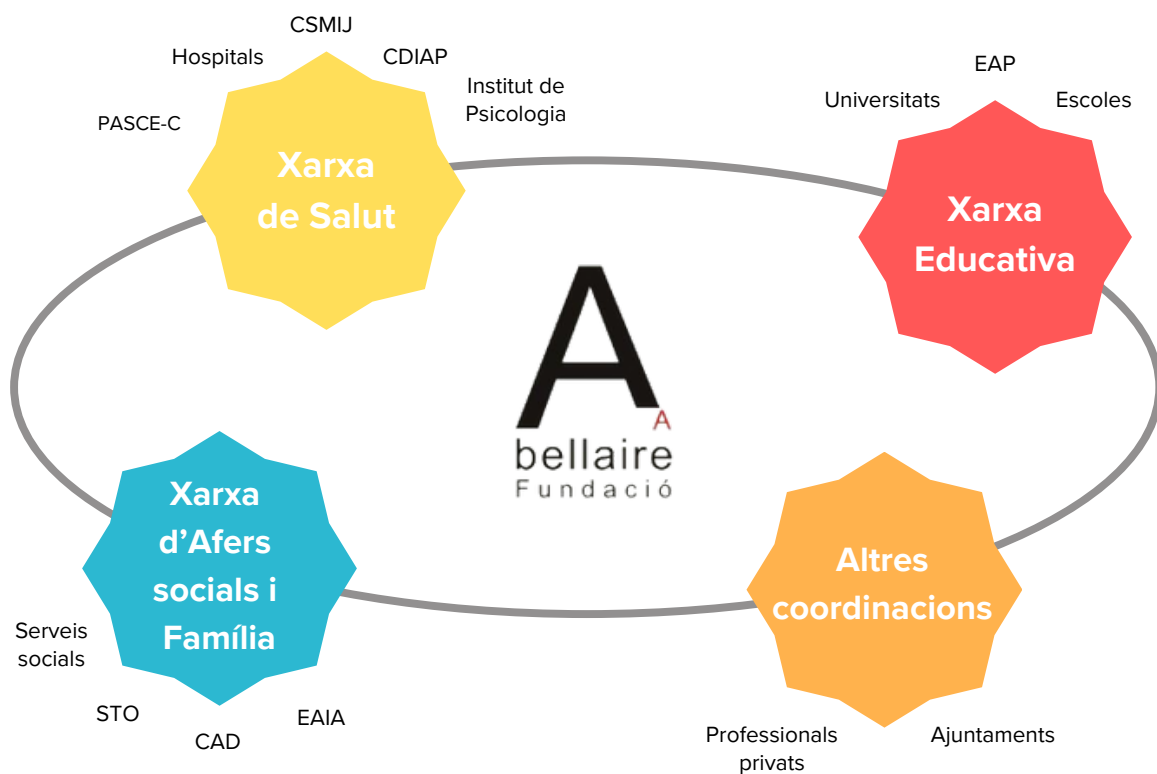
Cal destacar, que, com sempre, la coordinació i col·laboració entre les diferents persones que participen de la vida de l'individu, ja sigui família i referents, i professionals de l'educació i la salut, esdevé indispensable per poder oferir als nois i noies un sistema de suport que cobreixi les seves necessitats.

Júlia Subirà i Felip
Mestra d'Ed.
Primària

Memòria anual Coordinació amb la Xarxa de Salut Mental (i altres Xarxes)

A què ens referim quan parlem de prevenció?

Exemples pràctics

Com millora l'accessibilitat cognitiva mitjançant suports visuals: beneficis i estratègies

Segons autors com Rutherford i Johnston (2023), l'accessibilitat cognitiva implica dissenyar entorns i recursos comprensibles per a totes les persones, incloses aquelles amb necessitats educatives especials. En el cas de les persones amb Trastorn de l'Espectre Autista (TEA), aquesta accessibilitat facilita la seva comprensió i participació en activitats educatives, socials i laborals. Entorns previsibles i estructurats redueixen l'ansietat i milloren la sensació de seguretat, oferint claredat en la informació i consistència en les rutines.

Els suports visuals, com pictogrames, mapes, esquemes i vídeos, són eines essencials per a millorar l'accessibilitat cognitiva. Aquests suports ajuden a simplificar la informació complexa i promouen la comprensió de conceptes abstractes, permetent una major autonomia i inclusió en diversos entorns. La seva utilització és especialment beneficiosa per a persones amb TEA, ja que poden tenir dificultats per processar la informació verbal.

Per implementar-los, cal identificar les necessitats específiques de forma objectiva i triar els formats visuals adequats. És important utilitzar un llenguatge visual clar i coherent, evitant la sobrecàrrega d'informació. En alguns casos, incorporar tecnologies digitals, com aplicacions específiques, pot personalitzar els suports visuals, millorant l'accessibilitat.

En resum, l'accessibilitat cognitiva és un dret fonamental que requereix una atenció especial en tots els àmbits de la societat. Els suports visuals no només faciliten la vida de les persones amb necessitats específiques, sinó que també beneficien la comunitat en general, oferint informació més clara i accessible. Amb estratègies ben dissenyades i una sensibilització adequada, es poden aconseguir espais i serveis més inclusius, permetent que totes les persones tinguin l'oportunitat de participar i prosperar.

Nadia Sòria i Conde
Logopeda

Patricia Pérez i Bertrán
Mestra d'Ed. Primària

Memòria anual Activitats de formació

*La formació interna de
l'equip
Centre Formador*

La formació interna de l'equip

La formació és una eina i un requisit imprescindible que la institució ofereix a tot l'equip cada any, sense excepció. Per tant, al llarg de l'any es proposen formacions concretes a les que hi assisteix tot l'equip. Tota formació específica inclou una actualització teòrica, una part més didàctica d'intervenció, i una part que inclou materials de suport, sempre amb el transfons de l'anàlisi clínic i l'estudi de casos.

Més enllà de la formació interna general, una part notable dels professionals de Bellaire han fet, o estan cursant actualment, màsters i postgraus específics en autisme a la Universitat de Barcelona. Aquesta és una dada rellevant que mostra l'alta especialització de l'equip que compona el centre.

L'equip sencer de Bellaire ha fet les següents formacions:

Processament sensorial en l'autisme

Fundació Bellaire - 8h

PECS en context natural i prevenció de fases

Pyramid Educational Consultants - 9h

Aules vivencials

Departament d'Educació

Altres membres de l'equip han realitzat les següents formacions:

Màsters i postgraus

Màster en **TRASTORNS DE L'ESPECTRE AUTISTA**. Institut Superior d'Estudis Psicològics.

Màster en **NEUROPSICOLOGIA I EDUCACIÓ**. Universitat Internacional de La Rioja.

Màster en **PSICOLOGIA GENERAL SANITÀRIA**. Universitat Autònoma de Barcelona.

Cursos, jornades i tallers

- *Introduction to Autism*. International Summer Programme, Institute of Continuing Education – Cambridge University. (25h)
- *Jornada Actualització en l'autisme: reptes, recursos i reflexions*. IDAPP. Barcelona, 8 i 9 de novembre de 2024 (18h).
- *Les Històries Socials per a TEA*. Educatio. (8h)
- *Intervenció comunicativa davant problemes de conducta en el TEA*. Educatio. (8h)
- *Problemes d'alimentació i selectivitat alimentària en TEA*. Auticmo. (30h)
- *Alteracions de conducta en TEA*. Auticmo. (30h)
- *Autisme i Neurociència*. Educatio. (10h)
- *Llenguatge i Comunicació en el TEA*. Educatio. (10h)
- *Gestió del Trastorn Greu de Conducta als Centres Educatius*. SomDocents. (30h)
- *Sexualitat i Afectivitat en el TEA*. Educatio (10h)
- *Disseny de programes per a la intervenció logopèdica, des de l'avaluació inicial fins al procés d'alta logopèdica*. ATCAT.

Centre formador

Donada l'especificitat dels trastorns que tractem a Bellaire, i l'especialització dels professionals i de la tasca que duem a terme, se'ns demana, des de diferents àmbits, formació i/o assessorament. Aquesta formació pot ser una exposició teòrica sobre el TEA com també més aplicada, és a dir, sobre la tasca educativo-terapèutica que duem a terme des de Bellaire, o la formació de professionals o estudiants externs com a centre referent en TEA, Bellaire dóna suport i formació a d'altres centres del departament d'educació com també a estudiants de diferents disciplines.

L'Escola Bellaire ha estat reconeguda com a centre formador d'estudiants en pràctiques per la RESOLUCIÓ EDU/2050/2009, de 25 de juny, publicada al DOGC 5425 el 21 de juliol de 2009.

Actualment, rebem estudiants procedents de diferents disciplines i mantenim relació amb diverses universitats: UOC, UAB, URL (Blanquerna, Pere Tarrés), UNIR, VIU... totes aquelles amb les quals establim conveni de pràctiques d'alumnes que cursen graus de Magisteri, Psicopedagogia, Psicologia,... i màsters

específics en l'àrea en la que treballem.

Cada alumne/a té assignat un tutor del centre i regularment es supervisa el seu treball i es fa el seguiment amb el professor tutor de la seva facultat. El Subdirector de Bellaire, és qui porta la coordinació dels alumnes en pràctiques, manté reunions de seguiment i orientació així com d'avaluació i la Direcció en fa, també, un assessorament tècnic i un seguiment global.

Els alumnes en pràctiques participen dels programes i actuacions previstes en el programa de formació i se'ls ofereix, també, assistir a les sessions clíniques i reunions de coordinació i supervisió.

Ponència a les Jornades d'intercanvi: La comunicació en el dia a dia de l'aula.

Departament d'Educació, abril 2024 (6h)

Ponència a la Setmana de la Diversitat: La realitat des d'un altre punt de vista.

Fundació Collserola, abril 2024 (2h)

Docent del curs: Ensenyem el pensament social amb el Mètode Superflex.

Equips d'Assessorament Psicopedagògic del Valles Occidental, setembre-octubre 2024 (20h)

Docent de la formació interna: Perfil sensorial en TEA.

Fundació Bellaire, gener-març 2024 (8h)

A què ens referim quan parlem de prevenció?

Exemples pràctics

La comunicació com a eina de prevenció

La comunicació és el procés a partir del qual podem donar i rebre informació i el llenguatge és el mitjà a través del qual té lloc aquesta. Sabem que la comunicació i el llenguatge del nostre alumnat amb TEA es desenvolupa amb dificultats i això suposa un inconvenient alhora de transmetre tant els seus pensaments, les seves demandes i emocions, com també representa un inconvenient en el procés de recepció de la informació. Així, podem observar com a vegades apareixen conductes amb un antecedent clar de manca de comprensió. Sovint aquestes dificultats poden originar molta frustració i no només desencadenar conductes inadequades sinó també poden comportar una pèrdua del control i una desregulació major.

Aleshores, com pot la comunicació prendre un paper clau i transformar-se en una eina de prevenció? Com a professionals, el com abordar la comunicació, amb llenguatge verbal o no, és el gran repte i un dels objectius més importants i complexos a treballar en la intervenció terapèutica.

Per iniciar aquesta intervenció terapèutica i poder seqüenciar i prioritzar els objectius comunicatius, sorgeix aleshores la necessitat de fer un abordatge personalitzat. És mitjançant els registres d'observació directa, fets de forma sistemàtica en diversos moments i contextos, que avaluem tant les seves habilitats comunicatives, el seu nivell de comprensió i d'expressió amb llenguatge verbal o no verbal, com també les seves demandes i l'aparició de les conductes relacionades amb dificultats comunicatives.

Amb l'ajuda d'aquests registres i l'avaluació realitzada, es planificaran unes estratègies d'aprenentatge personalitzades i adaptades a cadascun dels nostres usuaris, dirigides a donar resposta a les demandes més significatives, on les interferències de la comunicació poden esdevenir un antecedent de conducta.

Els recursos per treballar aquestes estratègies són diversos i s'adapten al seu nivell de llenguatge. En el cas dels infants o adolescents verbals, les eines que podem utilitzar per millorar la comprensió són, per exemple les històries socials, que ens permeten ordenar i estructurar la comunicació. En el cas dels usuaris no verbals els SAAC com ara el sistema PECS, el software com l'Astèrics Grid o la comunicació a partir d'objecte real entre altres, seran la base dels intercanvis comunicatius.

Portar a terme una intervenció terapèutica tot creant aquest espai comunicatiu vol dir ajudar a identificar i comunicar les seves necessitats, millorar la seva capacitat per gestionar situacions difícils i evitar moments de desregulació. Assolir i consolidar aquest espai amb el nostre alumnat TEA és el que ens permetrà poder parlar realment de la comunicació com una eina de prevenció.

Marta Fuster i Gallardo
Logopeda

Marisol Juhé del Valle
Mestra d'Ed.
Especial

Memòria anual Investigació i recerca

La Investigació i la recerca forma part del dia a dia de la institució. Estem en permanent revisió dels nostres objectius a partir de les avaluacions de les evolucions i dels resultats de les nostres intervencions. A l'apartat d'investigació i recerca de la pàgina web de la Fundació Bellaire es poden consultar alguns dels darrers treballs que membres de l'equip han anat investigant recentment.

Impacte de les alteracions de la son en l'autisme: relació amb el desenvolupament, la conducta i els problemes de salut mental

L'autodeterminació en l'autisme: perspectives familiars

Promoure la comunicació funcional a l'aula: més enllà de les paraules

Variabilitat en l'autisme: gènere i comunicació

L'escolarització d'alumnat amb autisme. Dues perspectives: centre ordinari amb SIEI vs centre d'Educació especial específic

Perfil femení de l'autisme. Oportunitats de millora en la detecció i la intervenció

Proposta d'Intervenció: Com establir una bona xarxa de suport en acabar l'etapa escolar

Ansietat en l'autisme: Recursos per a la detecció i intervenció a l'aula

Programa d'intervenció conductual en alimentació per a persones TEA de baix funcionament

Programa de millora de les habilitats Socials per alumnes amb TEA

Disfuncions executives i estratègies compensatòries pel treball amb alumnes amb TEA

Memòria anual El 2024 destaquem....

El 2024 destaquem...

De totes les actuacions, activitats, programes,... que realitzem a Bellaire cada curs, el 2024 en volem destacar dos. Aquestes són millorar el coneixement en processament sensorial i les pràctiques relacionades amb la seva regulació; i analitzar la prevenció en la intervenció amb persones amb TEA, i detectar àrees de millora.

En tots dos casos l'objectiu ha estat analitzar i avaluar la intervenció que es fa i buscar elements que, a nivell de centre, ens ajudin a poder-la millorar. A continuació les il·lustrarem breument.

1

Millorar el coneixement
en processament
sensorial i les pràctiques
relacionades amb la seva
regulació

2

Analitzar la prevenció en
la intervenció amb
persones amb TEA, i
detectar àrees de millora

Millorar el coneixement en processament sensorial i les pràctiques relacionades amb la seva regulació

El processament sensorial en l'autisme pot influir significativament en la manera com les persones amb Trastorn de l'Espectre Autista (TEA) perceben i interactuen amb el món que les envolta. La manera com experimenten els imputs sensorials pot ser molt diferent, per exemple reaccionant de manera intensa a estímuls que altres consideren neutres, no reaccionant a determinats estímuls o necessitar major quantitat i/o intensitat d'aquest per a registrar-lo. Els estímuls venen mediatos per els sentits i podem trobar, per exemple, poca tolerància als sorolls forts, incomoditat davant certs teixits o tactes o alteracions en el llindar de tolerància al dolor.

Aquest processament sensorial peculiar pot tenir un impacte en la conducta de la persona, ja que pot provocar malestar, ansietat, o conductes desajustades o desafiantes. Serà necessari proveir i desenvolupar estratègies de regulació, tant sensorials com emocionals, per a què les persones amb autisme puguin fer front a la gestió del seu processament sensorial en particular. Algunes d'aquestes estratègies són, entre d'altres, l'ús de materials sensorials, la creació d'espais tranquils, les tècniques de respiració o

l'establiment de rutines i suports visuals per anticipar allò que passarà al llarg del dia.

Per a oferir una intervenció de qualitat, cal conèixer bé com és el processament sensorial típic i atípic, entendre el seu impacte en la conducta i el benestar de les persones amb autisme, i saber donar respostes i ajudes proporcionades a aquestes dificultats que presenten de manera concreta, tant les dificultats sensorials com les dificultats en gestió emocional. A Bellaire ja fa temps que som conscients d'aquesta necessitat i treballem amb els nostres usuaris aquesta àrea de processament sensorial, de manera concreta i de manera transversal. Tot i això, és una àrea en la que encara hi ha relativament poc coneixement científic (en comparació a altres àrees del desenvolupament), eines o instruments d'avaluació consensuats i útils, i estratègies d'intervenció generalitzades en tots els entorns.

Exposarem, a continuació, les actuacions fetes durant el 2024 respecte la millora del coneixement en processament sensorial i com abordar la seva regulació.

Formació inicial “Perfil sensorial en TEA”

Formació per aprofundir en els diferents sentits (vista, oïda, gust, olfacte, tacte, propiocepció i sistema vestibular), les alteracions que es poden donar, com detectar-les i com abordar-les en l'atenció directa amb els usuaris. El coneixement tècnic i científic és imprescindible per a establir bases comunes per a poder dissenyar i executar de manera efectiva intervencions basades en l'evidència.

Formació específica “Coneixement i ús de pràctiques de regulació sensorial en TEA”

S'ha complementat la formació inicial amb una altra de més específica, enfocada a l'aplicació pràctica d'estratègies concretes. Les estratègies de regulació sensorial han de ser personalitzades i adaptades a les habilitats i capacitats dels usuaris, i és necessari conèixer un ampli ventall per a poder oferir i treballar aquelles més adequades en cada cas.

Formació a famílies, emmarcada en la Unitat de Suport Familiar

Els professionals no són els únics destinataris de la formació en processament sensorial i la pràctica d'estratègies de regulació sensorial. La família necessita, també, tenir aquests coneixements i estratègies específiques per abordar la desregulació sensorial, ja que aquesta impacta directament en la conducta, en les emocions i en la capacitat de relacionar-se socialment i desenvolupar tasques de la vida quotidiana. Per tal de fer-ho arribar a les famílies, a través de la Unitat de Suport Familiar es va organitzar una sessió formativa en línia, i es van crear diferents càpsules formatives sobre els diferents sentits.

Ampliació del model de Pla Individualitzat amb la descripció de les característiques sensorials i estratègies de regulació sensorial utilitzades

S'ha millorat i ampliat el model de Pla Individualitzat de cada usuari, incorporant de manera detallada i explícita les característiques sensorials i les estratègies de regulació que necessita, junt amb tota la resta de dades, informacions i propostes terapèutiques personalitzades.

A què ens referim quan parlem de prevenció?

Exemples pràctics

La dieta sensorial en l'autisme: un recurs per a la regulació emocional

La dieta sensorial és una estratègia personalitzada que ajuda als nostres usuaris a regular les seves necessitats sensorials i emocionals. Es basa en la incorporació d'activitats dissenyades específicament per proporcionar l'estimulació sensorial necessària per al benestar de cada individu. Aquesta metodologia té com a objectiu promoure la calma, millorar l'atenció i prevenir l'aparició de desregulació conductual.

Per què és tan necessària?

Els usuaris de Bellaire sovint experimenten hipersensibilitat o hiposensibilitat als estímuls sensorials (so, llum, textures, olors, etc.). Aquestes alteracions poden generar malestar, estrès o dificultats per gestionar les emocions. Una dieta sensorial permet satisfer aquestes necessitats úniques, creant un equilibri que afavoreix una millor resposta emocional.

Com ho fem a Bellaire?

L'equip, nodrit de la teràpia ocupacional, és l'encarregat de dissenyar una dieta sensorial, adaptant-la als interessos i necessitats de cada alumne. Algunes activitats que poden formar part d'aquesta dieta inclouen:

- Moviment físic: salts, balanceig o activitats amb pilotes per reduir la tensió.
- Estímuls tàctils: manipular materials com sorra, plastilina o textures suaus per calmar o activar.

- Regulació auditiva: escoltar música relaxant o utilitzar inhibidors de soroll.
- Pressió profunda: abraçades, mantes pesades o coixins per promoure la calma.

Beneficis emocionals

Implementar una dieta sensorial pot ajudar a gestionar millor les emocions en situacions d'estrès, prevenir les crisis emocionals i fomentar l'autonomia en l'autoregulació. Quan les necessitats sensorials es cobreixen adequadament, la persona pot desenvolupar habilitats per interactuar amb el seu entorn de manera més positiva i segura.

En conclusió, la dieta sensorial és una eina essencial per afavorir el benestar emocional en persones amb autisme. Ofereix una via personalitzada i pràctica per transformar les dificultats sensorials en oportunitats de creixement i regulació.

Anna Sanz i Pedreño
Psicòloga G.S.
Mestra Ed. Primària

Analitzar la prevenció en la intervenció amb persones amb TEA, i detectar àrees de millora

La prevenció en la intervenció amb persones amb autisme és clau ja que permet anticipar, minimitzar o evitar dificultats. Consisteix en accions i estratègies planificades per anticipar les dificultats i proporcionar un entorn el més adaptat possible a les necessitats específiques d'aquestes persones. El coneixement profund de la persona, de les seves habilitats, de les mancances i peculiaritats en el neurodesenvolupament que presenta, permet personalitzar molt aquesta intervenció.

Treballar de manera proactiva i planificada permet pensar què és allò que necessitarà la persona en els desafiaments de la seva vida quotidiana, actuals i futurs, i treballar-ho de manera molt adaptada. Permet pensar què és allò que ha d'aprendre o assolir, i també què és allò que pot aprendre o assolir en aquest moment concret, i poder oferir les estratègies, els entorns, o els suports necessaris per a fer-ho. Això ajudarà a assolir una base sòlida per al desenvolupament, l'aprenentatge, les relacions socials i el benestar emocional.

A trets generals, sabem que la prevenció permet de manera concreta:

- Reduir o eliminar les conductes problemàtiques o que preocupen
- Incrementar la motivació en l'aprenentatge
- Millorar les relacions socials i la inclusió

- Crear un entorn segur i enriquidor per a la persona

A Bellaire som molt conscients de la importància de la prevenció i està present de manera transversal en tota la nostra intervenció. Mesures concretes com els protocols individualitzats de conducta, o el protocol d'intervenció en entorns sanitaris en són un bon exemple. També les coordinacions amb els agents externs a la institució o el treball amb les famílies.

A la institució avaluem molt positivament els resultats de treballar de manera preventiva, però també ens adonem que en una quantitat significativa de casos fora de la institució no es generalitza aquesta tasca. També en alguns casos no acaba sent suficient per a avançar-nos a l'aparició de dificultats o disminuir de manera significativa les problemàtiques que es donen.

Hem volgut reflexionar sobre com treballem la prevenció dins i fora de la institució, i d'aquesta manera pensar com podem millorar-la. Així el que pretenem és:

- Analitzar què estem fent en matèria de prevenció
- Detectar on no estem podent arribar o quines mancances existeixen
- Plantejar en quines àrees o aspectes ens hem de focalitzar o hem de millorar

Síntesi dels elements bàsics per avaluar la prevenció

En diverses sessions d'equip va sorgir la necessitat d'analitzar en detall quines mesures s'apliquen dins del nostre centre, i també fora d'aquest, en referència a la prevenció. Això implicava detectar quines àrees calia avaluar, i disposar de dades objectives sobre les mesures preventives aplicades.

Amb un treball previ de reflexió, es van escollir els elements clau que calia avaluar. Per una banda, calia valorar les mesures preventives orientades cap als usuaris. Per altra banda, calia conèixer els aspectes orientats cap als agents externs, és a dir, respecte el treball en xarxa i la col·laboració necessària per a prevenir, entre d'altres, les conductes disruptives.

Creació d'instruments d'anàlisi i buidatge

Aquests àrees que poden tenir més impacte en les mesures preventives que apliquem es van utilitzar per a elaborar dos qüestionaris que van contestar els professionals del nostre centre. Se'n va fer un buidatge exhaustiu, que va quedar recollit, de manera estructurada, en dues taules.

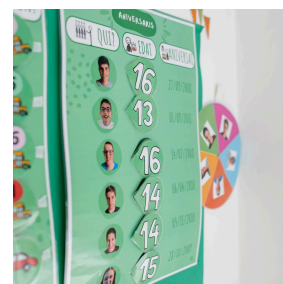

QÜESTIONARI 1

Mesures preventives orientades cap als usuaris

QÜESTIONARI 2

Mesures preventives orientades cap als agents externs

Punts forts i aspectes a millorar en la tasca preventiva que realitzem

Després de realitzar el buidatge dels dos qüestionaris i analitzar tots els resultats, podem identificar els punts forts de la institució respecte la tasca preventiva que duem a terme, però també aquells aspectes en els que s’ha d’inicidir més per a millorar la tasca que ja fem. Els mostrem a continuació:

Punts forts

Formació específica en TEA, estructura i entorn previsible (TEACCH), i el treball en comunicació (SAAC) dels professionals del centre

Comunicació fluida i diària del centre cap a les famílies

Aspectes a millorar

Buscar maneres més efectives per fomentar la participació de les famílies en les formacions internes del centre

Millorar la formació de màster i postgrau en TEA i la formació en PECS

Augmentar el número de famílies que es comuniquen diàriament amb el centre

Millorar la tasca de generalització.

Augmentar l’aplicació de les estratègies de conducta, d’autoregulació, d’autonomia per part dels familiars i altres professionals implicats

Fer canvis en les dinàmiques actuals per a ser més capaços d’aconseguir traspasar amb èxit les estratègies que es treballen en el centre i son efectives, a les famílies i altres entorns quotidians dels usuaris

A què ens referim quan parlem de prevenció?

Exemples pràctics

El control d'ambient com a eina de prevenció

El control d'ambient i l'organització de l'entorn físic a l'hora de treballar amb alumnat autista és una mesura preventiva per mantenir un entorn d'ensenyament-aprenentatge positiu i lliure d'estímuls distractors, alhora que permet evitar situacions no desitjades a l'aula que puguin posar en risc el benestar físic o emocional de l'alumnat.

A aquesta eina de mantenir una estructura clara i un ambient pausat per lidiar amb possibles frustracions que pot generar la imprevisibilitat a les persones amb TEA, se li afegeixen unes pautes de modificació ambiental que permeten assegurar un entorn encara més òptim atenent les necessitats específiques de les persones amb les quals s'intervé.

Donades les característiques nuclears que presenten les persones dins de l'espectre autista amb les que intervenim, com poden ser alteracions sensorials, dificultats comunicatives, disfuncions en les funcions executives, falta de control dels impulsos o necessitat de seguir patrons poc adaptatius, és important simplificar els estímuls sensorials i visuals per tal de reduir aquesta sobrecàrrega, proporcionant un entorn més tranquil i facilitador d'aprenentatges.

Per aquest motiu, es fa un control físic de l'entorn, com per exemple eliminant o subjectant objectes que es puguin llençar (cadires, coberts, ulleres...), fent ús d'un separador per reduir els estímuls distractors i oferir un entorn més contingut, o utilitzant materials de protecció com matalassos, catifes, màrtegues o protectors cantoners per les taules o mobles. També modificant els espais dins l'aula de manera que facilitin l'abordatge d'aquest tipus de comportaments o evitar impulsos no desitjats, així com espais sense lliure accés on poder emmagatzemar tot tipus d'objectes: dispositius tecnològics, menjar, joguines,...

Aquest enfocament, busca organitzar i modificar l'entorn de manera que afavoreixi l'execució de conductes adaptatives i la reducció de desencadenants de comportaments problemàtics o poc adaptatius. D'aquesta manera es crea un entorn més còmode i confortable que afavoreixi el desenvolupament integral de l'alumnat, promovent així la seva estabilitat emocional i la seva participació activa en tots els entorns quotidians.

Sònia Digón i González
Mestra d'Ed. Infantil

Núria Revelles i Ciuraneta
Mestra d'Ed. Primària

Memòria anual Anàlisi econòmica i recursos físics

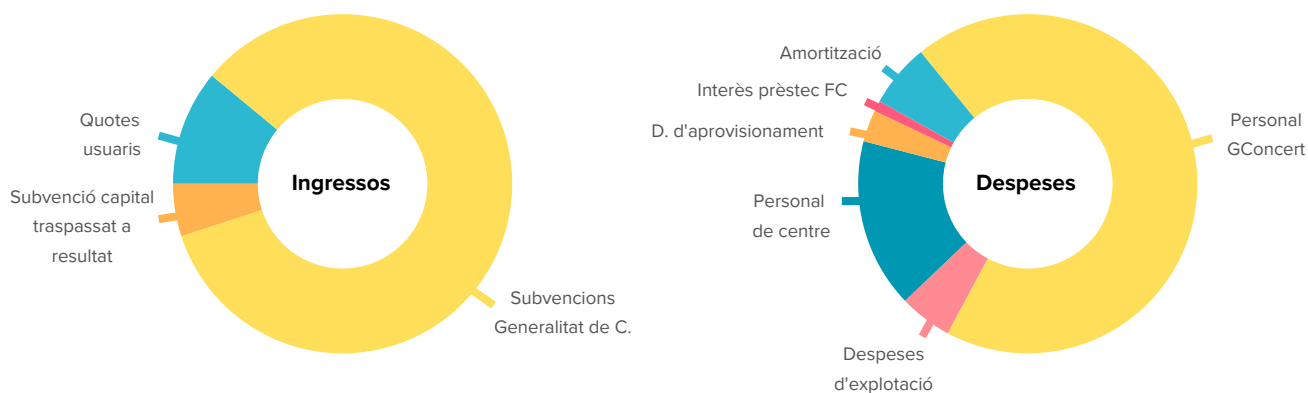
*Compte de resultats
de la Fundació
Recursos físics amb
els que es presta el
servei assistencial*

Compte de resultats de la Fundació

Bellaire, com a Fundació, és una entitat sense afany de lucre i d'iniciativa social.

El resultat del compte d'exploració sol registrar insignificants excedents positius. Els comptes anuals es confeccionen a partir dels registres comptables seguint els principis comptables i són auditats i posteriorment aprovats pel Patronat de la Fundació.

Recursos físics amb els que es presta el servei assistencial

El nou edifici inaugurat l'any 2015 està pensat, des de l'inici, per donar resposta a les necessitats peculiars de les persones amb Trastorn de l'Espectre de l'Autisme. En aquest sentit, tot l'edifici està insonoritzat, la construcció és molt ferma i amb mesures de seguretat necessàries per als nostres infants. Absolutament tot l'edifici, a excepció d'algun servei higiènic, és exterior i té llum natural. És blanc, sense estímuls visuals afegits per evitar la saturació d'elements distractors sensorials.

Hi ha dues plantes d'aulari, amb aules de 33 m² i

dos serveis per a cada tres aules. La planta baixa està dedicada a l'administració, direcció, infermeria i sala per al personal tècnic i a la planta superior hi ha ubicats espais més petits per a l'atenció individual, la supervisió així com per a desdoblaments de grups. El menjador està dividit en dos espais i s'organitza per torns per tal d'evitar la massificació de nens i poder atendre de manera molt terapèutica als nostres usuaris en aquesta estona tan delicada per a ells. A l'edifici hi ha també una sala multisensorial i una sala polivalent per activitats com psicomotricitat, música, formacions d'equip....

www.fundaciobellaire.cat